

Aarhus byråds journalsager (J. Nr. 425-1929)

Originalt emne

Overslag over Kommunens Indtægter og Udgifter

Indholdsfortegnelse

- 1) [Byrådsmødet den 3. marts 1930](#)
- 2) [Byrådsmødet den 13. marts 1930](#)

Uddrag fra byrådsmødet den 3. marts 1930 - side 1

[Til første side](#)

[Klik her for at åbne den oprindelige kilde](#)

(J. Nr. 425-1929)

Forslag til Overslag over Aarhus Kommunes Indtægter og Udgifter i 1930-31.

Borgmesteren forelagde kort Budgettet og oplyste, at efter Forslaget skulde der paalignes 489789 Kr. mere end i Fjor. Men samtdig var Byen i det sidste Aar vokset ret stærkt, og Skatteevnen var vist ogsaa steget, saa der skete næppe noget ved den Forhøjelse. Taleren skulde iøvrigt ikke komme nærmere ind paa Budgettet, men overlade dette til de to Grupperes Ordførere.

H. P. Christensen indledede Forhandlingen med en Beklagelse over, at der ikke var blevet fuldstændig Enighed indenfor Budgetudvalget, idet Mindretallet ikke kunde tiltræde enkelte Forslag og havde bebudet ligesom i Fjor at ville stille nogle Ændringsforslag til 2. Behandling. Hvad det drejede sig om, vilde antagelig Formanden for den borgerlige Gruppe nærmere gøre Rede for, og Taleren skulde ikke omtale dette i første Omgang. Efter at Budgetudvalget havde samlet alle Budgetterne, havde man tilkaldt de fleste Udvalgsformænd, og konfereret med dem om Muligheden for at bringe deres Budgetter

ned, men der var ikke opnaaet synderligt derved, idet de alle hævdede, at deres Budgetter var lagt saa nøgtern, at de ikke kunde nedsættes, saafremt de skulde holde. Alligevel var det lykkedes Budgetudvalget at nedbringe det oprindelige Budgetforslag med 623000 Kr., og var dette ikke sket maatte man regne med en Stigning af Skatteprocenten. Besparelserne var særlig fremkommen ved, at Udgiften til nye Arbejder blev fordelt over længere Aaremaal. Det gjaldt saaledes for Folkebiblioteket, hvortil der i et Par Aar var afsat 25000 Kr.; i Aar var der først foreslaaet 250000 Kr. hertil, men det var senere nedsat til 35000 Kr., fordi man fandt, at denne Post burde fordeles over flere Aar. For Brolægningsudvalgets Vedkommende havde dets Formand tiltraadt en Nedsættelse paa 80000 Kr. Paa Brandvæsenets Konto var noget lignende sket, idet Udgiften til nogle Byggeforetagender fordeltes over længere Tid, og det samme gjaldt Udgiften til "Friheden". Saafremt der ikke foretages Ændringer, vilde det Budget, som skal udskrives, stige med 489000 Kr., men antagelig steg Skatteindtægten i samme Forhold, saa der ikke blev nogen Forhøjelse af Skatteprocenten. Et af de Steder, hvor det oprindelige Budgetforslag var nedsat, var Hjælpekassens Budget. Dette havde som bekendt været meget stærkt stigende i det sidste Par Aar. Indeværende Vinter havde været ualmindelig mild og Arbejdsløsheden derfor mindre end i flere Aar, hvorfor man med nogen Grund kunde vente en Nedgang. Det var imidlertid ikke sket, og for næste Aar forlangte Hjælpekassen 850000 Kr. Udvalget havde saa haft en Forhandling med Hjælpekassens Forretningsudvalg, og Resultatet blev, at der budgetteredes 700000 Kr., som man var enige om skulde strække til. Man havde tidligere haft et Udvalg til at forhandle med Hjælpekassens om dens Satser og Udbetalinger, og Byraadet havde derigennem en Føling med Hjælpekassens Arbejde, der sikkert var heldig. Der havde fra borgerlig Side været en stærk Misfornøjelse med Hjælpekassens Administration, og Taleren vilde derfor anse det for rigtigst, at Byraadet igen nedsætter et saadant Udvalg. Derved vilde muligvis en Del af Kritiken forsvinde, og paa den anden Side vilde det betyde en Støtte for Hjælpekassen. Det var muligt, at Hjælpekassen i visse Tilfælde havde været for flot, og derfor burde man i Forening søge at komme til Bunds i dette Forhold og faa fastslaaet, om der er Grund til at ændre et eller andet derved. Forsørgelsesvæsenets Budget skulde Taleren ikke komme dybt ind paa, da der hertil var bebudet Ændringsforslag fra borgerlig Side; Udvalgets Formand var tillige Medlem af Budgetudvalget og vilde nok svare paa en eventuel Kritik. Dette Budget udviste i Aar en Stigning paa 126000 Kr. Man havde selvfølgelig haabet paa, at den store Stigning af Hjælpekassens Understøttelse vilde indvirke herpaa, saa Forsørgelsesvæsenets Budget

kunde gaa ned, men det havde tværtimod udvist en jævn Stigning. Grunden hertil vilde vel nok blive nærmere forklaret, men ingen var jo interesseret i, at dette Budget Aar efter Aar skulde møde med et Underskud; det maatte lægges saaledes, at det ligesom andre Budgetter kunde holde. Angaaende Politiet, saa havde Politimesteren for 1 Aar siden stillet Forslag om 25 nye Betjente, og der hævdedes stadig, at Styrken var for lille. Betalingen for Overarbejde ved Politiet var jævnt stigende, og da det betaltes dyrere end normalt, kunde man næppe i Længden vedblive dermed. Budgetudvalget havde derfor tænkt at foreslaa en lille Forøgelse af Styrken, men ved en Konference med Politiet kom man ind paa at drøfte Ordningen af hele dets Kontorarbejde, som en stor Del af Styrken anvendtes til, og der blev talt om at samle dette Arbejde og tildels overdrage det til Kontorister. Man enedes saa om at foreslaa Nedsættelse af et Udvalg af Byraadet og Politiet til at undersøge hele dette Forhold, og Taleren vilde meget anbefale at slutte sig dertil. Paa Sygehusenes Konto var der en lille Nedgang fra i Fjor, men hvis man sammenlignede det med Budgetterne for nogle Aar siden, var der jo en stor Stigning. Paa den anden Side maatte man ogsaa være klar over, at Byens Udvikling nødvendigvis maatte medføre større Udgifter til Læger og Personale og til de Ting, der skal bruges paa Hospitalerne. For Gader og Vejes Vedkommende var det oprindelige Budgetforslag nedbragt med 85000 Kr., men det var alligevel ca. 60000 Kr. større end i Fjor. Grunden til denne Stigning maatte tildels søges i Ordningen af Gaderne omkring Amtmandstøften. Paa Begravelsesvæsenets Budget var der oprindelig budgetteret et Overskud paa ca. 3000 Kr.; men hertil var nu kommet 30000 Kr. som første Del af en Bevilling til Udvidelse af Vestre Kirkegaard, hvorved der altsaa blev et Underskud paa 27000 Kr. Brandvæsenet skulde have en Udvidelse af Stationen med Kontorlokaler og W. C. m. m., som var anslaaet til 51000 Kr.; det havde Udvalget ment kunde deles paa 3 Aar, og der var altsaa i Aar opført 17000 Kr. dertil.

Forskønnelsesvæsenets Budget udviste en Stigning paa 13000 Kr., hvilket væsentlig skyldtes Anlæget af Mølleparken og Ordningen af Pladsen omkring Sabroes Statue. Ved Overenskomsten i 1928 med Kommunens Funktionærer skulde Dyrtidstillæget gradvis bortfalde inden Udgangen af 1929. Der var senere fradraget 1/17 af 20 % af Lønnen, og til 1. April skulde der atter fradrages 1/17. Ved disse Nedsættelser var Kommunens Lønningbudget ialt faldet med 140000 Kr. aarlig, saa det kunde dog mærkes paa Budgettet. Paa den anden Side fandtes der enkelte Grupper indenfor Tjenestemændene, hvor man ikke kunde tænke sig nogen Regulering, ja en Del paastod endog, at Nedsættelsen var ulovlig. Der var fra mange Organisationer stillet Krav om Oprykning og

lignende, men Funktionærerne maatte forstaa, at saa længe denne Misfornøjelse herskede, og Modviljen mod en Regulering stadig fandtes, vilde der ikke blive Tale om nogen Oprykning i højere Lønklasser. Disse Spørgsmaal maatte klares tilfredsstillende, før nogen Forfremmelse kunde finde Sted. Overenskomsten om de 20 % gjaldt indtil 1. April 1931. Man havde haabet at Statens Lønningskommission skulde være fremkommet med sit Forslag i Aar, saa havde der været en Rettesnor for Kommunen, men Statens Regulering var nu udsat til næste Aar. Taleren gik derefter over til en nærmere Omtale af de kommunale Værker. Vandværkets Budget var omtrent det samme som de foregaaende Aar; her var opført 5. Aars Bidrag paa 10000 Kr. til Filteranlæg og 3. Aars Bidrag paa 10000 Kr. til Udvidelse af Boringanlægget i Stautrup. De nuværende Boringer kunde dog ikke i Længden tilfredsstille Byens Vandforbrug, og de maatte snart føres længere ud for at faa tilstrækkelig Vand til Byen. Ligeledes blev det nødvendigt at bygge en ny Beholder, da den nuværende ikke var tilstrækkelig. Alle disse Foranstaltninger vilde andrage ca. 400000 Kr., og man havde meddelt Budgetudvalget dette, idet de 400000 Kr., burde medtages i det Beløb, som Kommunen paatænkte at optage som Laan. For Belysningsvæsenets Vedkommende var der sket en gennemgribende Ændring i Budgettets Opstilling. Man havde igennem mange Aar opført et saa stort Beløb til Forrentning og Amortisation, at det gamle Værk i Virkeligheden maatte siges at være betalt. I de sidste 3 Aar var der tillige opført 10 % til Forrentning og Amortisation af Udgiften til de nye Værker, og det fremgik nu tydeligt af Regnskabet, hvor stort ét Beløb der medgik hertil. Hvorvidt man derefter skulde tage et større eller mindre Beløb til Kæmnerkassen, maatte jo Byraadet bestemme, og der var foreløbig ansat 5 % hertil. Endelig fandtes der Forslag om at henlægge 300000 Kr. fra Elektricitetsværket og 150000 Kr. fra Gasværket til et Fond til Fornyelse og Anlæg af et nyt Værk som Erstatning for det nuværende. For Elektricitetens Vedkommende var der en meget stærk Stigning i Forbruget. Man havde regnet med, at de to 6000 K. W. s Turbiner vilde være nok i en Aarrække, men Værket havde f. Eks. ved Juletid været oppe paa en saa stærk Belastning, at det vist om ganske faa Aar blev nødvendigt at foretage den næste Udvidelse; den vilde dog blive betydelig billigere end den sidste, idet man nu havde de nødvendige Bygninger. Angaaende Salg til private havde Rabatsystemet virket saaledes, at Prisen laa omkring 32 Øre i Stedet for 35 Øre. Butiks- og Reklamebelysningen var steget særlig meget, især i December og Januar Maaned, men da man her havde indført et nyt Maalersystem, og Prisen nu var meget billigere end før, havde de Handlendes Udgift til Lys næppe været større end tidligere. Ogsaa Kraft til Motorer var steget stærkt, men Prisen

var sat langt ned, idet de store Aftagere tvang Værket til at levere Strømmen med en meget lille Fortjeneste, da de ellers vilde indrette sig paa selv at lave Elektriciteten, og det var jo en stor Fordel at kunne udnytte Maskinerne i Dagtimerne. I Fjor betalte Elektricitetsværket til Kommunens Kasse Renter og Afdrag af Udgiften til det nye Værk med 10 % eller 431000 Kr. og gav desuden et rent Overskud paa 824000 Kr., ialt 1,2 Mill. Kr. Paa Budgetforslaget her var opført 10 % Rente af Anlægskapitalen = 480000 Kr. Det var nødvendigt at have en Driftskapital i en saa stor Forretning, dels til Indkøb af Kul o. lign., dels fordi Afgiften først kom ind senere. Denne Driftskapital var sat til 1 Mill. Kr. og forrentedes med 6 % eller 60000 Kr. Saa havde man foretaget en Taksation af Værket, baade det ny og det, som var tilbage af det gamle, og Værdien var sat til ca. 10 Mill. Kr., som forrentedes med 5 % til Kæmnerkassen eller 461000 Kr. Fjernopvarmningen var lidt vanskeligere at gøre nøjagtig op, da det jo var noget problematisk, hvilken Pris man vilde sætte Spildedampen til. Anlægsudgiften androg godt 550000 Kr., som forrentes og afdrages med 10 %, og her indbetales ogsaa 5 % eller 28000 Kr. i Kæmnerkassen. Det samlede Beløb, som Elektricitetsværket forrentede, blev da 1086000 Kr. mod 1255000 Kr. i Fjor, altsaa et mindre Overskud paa 169000 Kr., men hertil kom saa de 300000 Kr. til Fornylesesfonden, og naar man regnede dem med, blev der en Merfortjeneste paa 131000 Kr. Reservefonden blev der snart Brug for, da der skulde opføres en Understation paa Trøjborg, som vilde koste 300000 Kr. For Gasværkets Vedkommende stillede Forholdet sig knap saa gunstigt. I Fjor indbetaltes til Renter og Afdrag 790000 Kr.; i Aar opførtes Forrentning af Driftskapitalen og Renter og Afdrag af Anlægskapitalen samt 5 % af Taksationssummen til Kommunens Kasse, hvilket ialt beløb sig til ca. 542000 Kr. Det var altsaa 248000 Kr. mindre end i Fjor, men hertil kom saa Fornylesesfondet paa 150000 Kr., saa den virkelige Nedgang blev 98000 Kr.; det opvejedes imidlertid ved, at Elektricitetsværket gav 131000 Kr. mere end i Fjor. Men det var altsaa nødvendigt at overføre et Beløb fra Elektricitetsværket for at kunne holde Gasværkets Budget, og dette Forhold var næppe holdbart i Længden. Begge Værker var takseret til ca. 15 Mill. Kr.; der var budgetteret til Renter og Afdrag af Anlægs- og Driftskapitalen, Tilskud til Kæmnerkassen samt Henlæggelse til Fondet ialt 2092000 Kr. Hvad Sporvejene angik, havde der været nogle Uheld i de sidste Dage; der kunde her være Anledning til at pege paa, at det er gammelt Materiel, Kommunen har overtaget, ja en Del var nærmest opslidt, og det kunde tyde paa, at Prisen var sat altfor højt. Naar engang Kommunens Lønforhold blev ordnet, kunde man forhaabentlig faa en Udvidelse af Sporvejene, eller i hvert Fald faa

oprettet nogle kommunale Bilruter, for den vestlige og nordlige Del af Byen var noget stedmoderligt behandlet. Paa det samlede Budget var der en Stigning paa ca. ½ Mill. Kr., og noget lignende var Tilfældet i Fjor. Der var næppe Grund til at frygte, at Stigningen i Aar vilde bevirke en Forhøjelse af Skatteprocenten, men hvis man vedblivende skulde regne med en aarlig Stigning paa ½ Mill. Kr., kunde Udviklingen ikke svare dertil, og Taleren vilde derfor meget henstille til de forskellige Udvalg at administrere saa sparsommeligt som muligt og gaa i Rette med deres Emhedsmænd, saa der blev sat noget ind paa at faa Besparelser frem. Ved adskillige Udvalg viste det sig, at hverken Prisstigninger eller Prisfald kunde ses paa Budgetterne; det hele gik med, og det tydede ikke paa, at der var Interesse for at spare noget. Alle maatte dog være interesserede i, at man ikke fik Skatteprocenten for højt op, hvorved der kunde blive Skattely omkring Byen. Aarhus var en By i stor Udvikling, og det kunde vel ogsaa siges, at Byen gennem Aarene havde været styret forsvarligt, saa ingen behøvede at være bange for at komme hertil. Fabrikant Møller havde i flere Aar udtalt, at Aarhus Kommunes Status var god, og at der havde været ført en sund og forstandig Politik i Byraadet. Det vilde han maaske ikke sige i Aar, da der ikke var Enighed om Budgettet, men Taleren vilde alligevel hævde, at Flertallet, som jo havde Hovedansvaret, kunde være sit Styre bekendt, og som Regel havde Byraadet gennem Aarene været enige om de store Sager, der havde haft virkelig Interesse for Aarhus By. Taleren vilde hermed paa Flertallets Vegne anbefale det foreliggende Budgetforslag til Byraadets velvillige Behandling.

J. Chr. Møller pegede paa, at det forelagte Budget havde været offentliggjort i Pressen og derfor var kendt af alle. Det var ligesom i tidligere Aar gennemgaaet og diskuteret meget indgaaende, men det var nærmest spildte Kræfter, idet det viste sig umuligt at naa til Enighed. Mindretallet vilde gerne opnaa en Overenskomst, men der var jo Grænser for, hvad man kunde gaa med til, selv om man holdt sig til den gamle Regel, at et magert Forlig er bedre end en fed Proces. Det var igennem mange Aar lykkedes at opnaa en Overenskomst, og det var vist ikke gaaet daarligere af den Grund, men man kunde ogsaa købe Guld for dyrt. Del havde været Mindretallets Opgave at lægge et Budget, der paa den ene Side var forsvarligt; men paa den anden Side maatte man ogsaa tage Hensyn til Skatteyderne og søge at danne et retfærdigt Grundlag mellem de to Faktorer, de nydende og de ydende. Men paa dette Grundlag var det umuligt at opnaa en Overenskomst, idet Flertallet stillede sig absolut paa de nydendes Side og derved faktisk paalagde Skatteyderne en større Udgift end nødvendig. Man skulde dog nødig administrere

saaledes, at de gode Skatteydere blev kede af at være i Byen, eller at man forhindrer andre i at flytte hertil; det burde være saaledes, at en Mand ikke er bange for at komme til Aarhus, hvis han ønsker at anlægge en Fabrik eller drive et eller andet Erhverv. I København var man gaaet den anden Vej, og havde nedsat Kommuneskatten med 10 %, men Flertallet gik den modsatte Vej og foreslog at udskrive større Beløb paa Budgetterne end nødvendigt. Det var jo gentagne Gange sagt, at Aarhus skal styres socialistisk, og det maatte vel saa være en af Hovedparagraferne i dette Styre at faa Skatteprocenten gjort større. I København havde man ogsaa socialistisk Styre, men det var altsaa forskelligt fra Styret i Aarhus. Her kendte man nok Mindretallets Ret, idet en meget kendt Socialdemokrat for længe siden havde udtalt, at Mindretallet ikke havde mere Ret, end Flertallet vilde give det, og det var som Regel ikke meget. Tidligere kunde man dog forhandle sig til Rette om en Del Spørgsmaal, men nu blev der aldrig taget mindste Hensyn til Mindretallets Mening; Flertallet gennemførte blot deres Ønsker og Meninger. Hvis man vilde spørge, hvori Uoverensstemmelserne bestod, saa var det særlig de sociale Udgifter, hvor Flertallet ikke vilde tage mindste Hensyn til Prisfaldet paa Livsfornødenheder, hvorfor Understøttelserne gennem Forsørgelsesvæsenet og Hjælpekassen efterhaanden var blevet saaledes, at det kostede mere end paa et mindre Pensionat. Men Forsørgelsesvæsenet var jo saa til Gengæld særdeles godt, ja saa godt, at de Folk, der skulde benytte det, sikkert var yderst tilfreds dermed. Ganske vist var den Slags Folk som oftest vanskelige at tilfredsstille, og jo mere de fik, desto større blev deres Krav. Ingen havde selvfølgelig noget imod, at gamle og svage Mennesker eller saadanne, som uden egen Skyld var kommen i Nød, faar en Hjælp, men yngre Folk, som havde deres Kræfter i Behold, og som i mange Tilfælde ikke var særlig aggressive efter at faa noget at bestille, burde ikke behandles altfor godt; det fristede dem blot til at forlænge deres Ophold paa Anstalten. I Fjor blev det omtalt, hvor meget Understøttelsen kunde beløbe sig til; det var meget store Beløb, og der maatte kunne spares en Del her, hvis Flertallet havde Vilje dertil. Mindretallet i Forsørgelsesudvalget, Hr. Rasmussen, havde stillet nogle Ændringsforslag til Budgettet, og den borgerlige Gruppe agtede at stille en Del af disse ved 2. Behandling; det drejede sig om Nedsættelse af forskellige Konti for Fødevarer og Beklædning paa Grund af det almindelige Prisfald paa disse Varer. Den kontante Pengehjælp maatte ogsaa kunne nedsættes, naar Hjælpen til Føde og Beklædning var steget saa stærkt. Ogsaa Pengehjælpen til Folk, der ikke er hjemmehørende i Kommunen, burde nedsættes; hvis man var for rundelig her, trak det blot flere til Byen. Der fandtes en Mængde Familier, som maatte leve billigere end dem, der var

under Fattigforsørgelse, og det saa underligt ud, at Forplejningen af de fattigunderstøttede koster 1800 Kr. og paa De gamles Hjem 1300 Kr. Man skulde mene, at selv om det er yngre Mennesker, der spiser noget mere, kunde de nok klare sig med en ringere Forplejning end de gamle Mennesker. Paa Børnehjemmet Højvang kostede hvert Barn Kommunen 1500 Kr., og hvis en Familie med 5-6 Børn skulde ofre dette paa hvert af deres Børn, maatte de have en meget stor Indtægt; naturligvis burde Børnene have det godt, men næppe saaledes, at det kan friste Folk til at sende deres Børn til Hjemmet. Her maatte ogsaa kunne spares en hel Del; men naar Flertallet ikke var interesseret i at spare, og Skatteyderne taalmodigt betaler, hvad det koster, var der jo ikke noget at gøre derved. En Del af Fattigvæsenets Udgifter var bestemt ved forskellige Love, som Byraadet ikke havde Indflydelse paa, men der fandtes mange Poster, som Kommunen selv var Herre over, f. Eks. saadanne Ting som Hjælp til Sygekassekontingent, hvortil der i Fjor var medgaaet 19000 Kr., men i Aar var budgetteret 25000 Kr. Vedligeholdelse af Bygningerne blev større Aar efter Aar, og her maatte ogsaa kunne spares noget. Endelig var der den saakaldte Feriekoloni i Stautrup, som Mindretallet altid havde været Modstander af. Der var vel ikke Tvivl om, at Asylbørnene var glade derved og havde godt af Opholdet, men der fandtes en hel Del Børn i Byen, som trængte meget mere til Landophold, og det var ikke retfærdigt at ofre disse Penge paa Asylbørnene fremfor paa de andre. Denne Post burde derfor slettes. Hjælpekassens Budget blev der næppe nogen Sinde Enighed om. Man kunde med Sandhed sige, at Hjælpekassen blev baade brugt og i høj Grad misbrugt, og dens Administration var ganske imod Lovens Aand og Bogstav. Meningen med Hjælpekassen var, at det skal være en midlertidig Hjælp i Tilfælde af Sygdom o. lign.; men det midlertidige var forlængst slettet, idet man gav faste aarlige Understøttelser i Penge foruden Tilskud til Føde, Klæder, Lys og Brændsel, Husleje o. s. v., og hvis der fremkom nogen Kritik, trøstede man sig med, at det var billigere end at faa dem paa Fattigvæsenet. Naar nogen fik Hjælp af Arbejdsløshedskassen, supplerede man deres Indtægt, og blot en Mand var arbejdsløs en lille Tid, kunde han straks gaa til Hjælpekassen og faa Penge. Hjælpekassen var simpelthen blevet et mægtigt Sugerør, og hvis Byraadet søgte at øve nogen Kritik, fik man blot at vide, at Hjælpekassen var suveræn. Der var dog en Hage ved Suveræniteten, nemlig at Byraadet er den bevilgende Myndighed; men herimod vidste Hjælpekassen ogsaa Raad, idet den opbrugte omtrent hver Øre uden at bryde sig om Budgettet, og derefter stillede den Byraadet i en Tvangssituation ved at komme i sidste Øjeblik og forlange et Beløb, da de ellers maatte lukke for al Hjælp. Naar dette skete midt i Vinterens

Hjerte, var man jo tvungen til at bevilge Pengene, og naar der saa samtidig i Byraadet findes et følgagtigt Flertal, der af Vælgerinteresser ikke vil modsætte sig Hjælpekassens Krav, ruller Lavinen videre. Der var i Aar forbrugt 850000 Kr., og paa Budgettet var nu foreslaaet 700000 Kr.

Mindretallet stillede i Aar et lignende Ændringsforslag som i Fjor, nemlig at der stilles et maanedligt Beløb til Raadighed for Hjælpekassen, som varierede fra 30000 til 70000 Kr. pr. Maaned. Det vilde derved blive betydelig lettere for Hjælpekassen at administrere, saa risikerede den ikke at bruge hele Beløbet i det første halve Aar. I indeværende Aar havde man i Virkeligheden ikke haft nogen Vinter og kunde derfor vente en Nedgang, men Udgiften var tværtimod blevet større end i Fjor. Hvis Byraadet turde sige nej til de store Krav, blev det lettere for Hjælpekassen at afvise en hel Del af Anmodningerne om Hjælp; men Flertallet skulde jo have Stemmer hvert 4. Aar, og der blev da givet saa mange Løfter, der senere skulde indfries. Taleren var tilbøjelig til at tro, at Hjælpekassen ikke engang vilde undslaa sig ved at betale baade Skat og Fagforeningskontingenter. I den Forbindelse vilde Taleren pege paa, at der fandtes en Del Skatteydere, som betalte 2 Kr. aarlig i Skat. Det var en meget uheldig Maade, for det kostede 3 Kr. at faa denne Skat opkrævet, men det skaffede selvfølgelig en Del kommunale Vælgere til Partiet. Hvad man end budgetterede, vilde Hjælpekassens Udgifter stadig være stigende; derfor stillede Mindretallet nu sine Ændringsforslag, og man maatte saa se, hvor meget Hensyn Flertallet vil tage dertil. Aldersrenten var væsentlig bestemt ved Lov, men dette Budget havde igennem de senere Aar været lagt lidt for højt, og der kunde nok spares en Del paa Forplejningskontoen, ligesom Refusionen fra fremmede Kommuner kunde sættes noget op. De fleste Udgifter til Skolevæsenet var ligeledes lovbestemte, men enkelte Ting kunde der nok spares paa, f. Eks. et Beløb paa 50000 Kr. til Bøger, hvortil der i Fjor kun var medgaaet 40000 Kr. I gamle Dage maatte man selv betale sine Bøger og klarede sig alligevel, og der var en Fare ved at vænne Børnene til at faa alting gratis. Der var ogsaa foreslaaet 5000 Kr. til Montering af en Læsestue ved Læssøsgades Skole, hvilket maatte kaldes meget flot; man kunde jo saa vente, at de øvrige Skoler efterhaanden skulde have noget lignende, derfor vilde Mindretallet foreslaa at stryge denne Post. Hospitalsvæsenet havde hvert Aar givet et Overskud paa 50-100000 Kr., idet dette Budget altid var lagt meget rigeligt. Formanden for Udvalget, Hr. Moustén, styrede det jo særdeles godt, men helt billig var han ikke. Det var selvfølgelig ikke let at staa imod, naar Lægerne krævede et eller andet, men naar Kravene altid blev honoreret, forlangte de blot saa meget mere. Vort Hospitalsvæsen var langt

dyrere end i nogen anden By udenfor København, og nu spekulerede man tilmed paa en helt ny Bygning, der vilde koste store Summer, foruden at den aarlige Udgift til Administration blev meget større. Der fandtes vist paa Hospitalerne omtrent lige saa mange Funktionærer som Patienter, saa de maatte kunne have det godt. Kosten til Patienter og Funktionærer var i Aar budgetteret til 245000 Kr., medens Udgiften i Fjor var 204000 Kr.; det saa underligt ud, at det skulde være nødvendigt med en Forhøjelse paa 41000 Kr., naar Levningssmidlerne faktisk var faldet i Pris, og her kunde sikkert paaregnes et Overskud paa 20000 Kr. Men Udvalget syntes at være enigt om, at der ikke skal spares, og det var jo altid behageligt, naar Aaret var gaaet, at kunne møde med et Overskud paa 100000 Kr. Saa vilde nogle sige, at det var et meget dygtigt Udvalg, men Taleren kunde ogsaa gøre den Kunst at lægge et Budget saaledes, at det vil give et stort Overskud. (Borgmesteren: Ogsaa det modsatte!). Ved Bygninger og Inventar vilde der vist ogsaa blive et stort Overskud, men naar Udvalget fastholdt Budgettet, skulde Taleren ikke røre derved. Brolægningsvæsenets Konto til Vedligeholdelse af Vejene var steget med 31000 Kr., og her kunde nok blive en lille Besparelse, selv om der var kommet enkelte nye Veje til. Hvad endelig Belysningsvæsenet angik, saa syntes det, som om Udvalget her i nogen Grad har misforstaaet hele Stillingen, idet det i Virkeligheden regnede med, at det har købt de kommunale Værker. Belysningsvæsenet vilde efter Forslaget blive en Stat i Staten, der kun har Borgmester fælles med Byraadet, men ellers er helt selvstændigt. Man kunde ikke regne med, hvad Værkerne tidligere har betalt til Kommunekassen; nu stod Værkerne der; de var et godt Aktiv, tilmed med Eneret, og de burde derfor give et passende Overskud. I Stedet for formindskede man Overskudet og henlagde 450000 Kr. til et Fornylesesfond uden at tage Hensyn til, om Byens Økonomi kan bære saa store Henlæggelser; det var at tvinge Skatteyderne til at betale mere end nødvendigt. Flertallets Ordfører sagde meget rigtigt, at Værkerne forrenter Anlægs- og Driftskapital med 6 %. Det var den Rente, som Kommunen selv maatte betale, og forretningsmæssigt set var det ikke Kotume at give Penge væk til samme Rente, som man selv skal yde. Tilskudet paa 5 % til Kæmnerkassen kunde Taleren heller ikke tiltræde; det burde være mindst 6 %, og den samme Rente burde betales af de gamle Værker i Forhold til deres Taksationsværdi. Taleren vilde beklage, hvis Udvalget fastholdt sit Forslag om saa store Henlæggelser i et enkelt Aar. Saafremt Skatteindtagten ikke steg, vilde det betyde en Forhøjelse af Skatteprocenten paa ca. 3/4%; det kunde Mindretallet ikke gaa med til og maatte derfor forbeholde sig at stille Ændringsforslag. De 300000 Kr. til en Understation burde tages af Laan. Sporvejene

skulde Taleren ikke omtale nærmere, men det Beløb, der var budgetteret som Udgift, var vist for lille, saa der vilde næppe blive noget Overskud, men det viste sig jo til næste Aar. Man havde tidligere henlagt 25000 Kr. aarligt til en ny Administrationsbygning; det var i Aar sat op til 50000 Kr., men Taleren vilde henstille at blive staaende ved de 25000 Kr. Beløbet til Istandsættelse af Kommunens Ejendomme kunde ogsaa nedsættes f. Eks. med 10000 Kr. Endelig var der to Poster, hvor der kunde blive en ret stor Nedgang; den ene var forventet Tilgang af Skat i Løbet af Regnskabsaaret; det var sat til 125000 Kr., men havde sidste Aar givet 224000 Kr.; her foreslog Mindretallet at sætte 200000 Kr., hvilket vilde stemme bedre med Regnskabet. Den anden Post var Afgang paa Grund af Restancer, Bortflytninger o. lign., som var sat til 500000 Kr., men som sidste Aar kun androg 324000 Kr.; her maatte i hvert Fald 400000 Kr. være tilstrækkeligt. Byens Status var der ikke noget i Vejen med, i hvert paa Papiret, men det maatte ikke tages altfor bogstaveligt, for det meste var ikke Aktiver, der kunde gøres i Penge. I Forhold til andre Byer maatte Status dog kaldes særdeles god, men det kunde Byraadet ikke tillægge sig Æren for, det skyldtes Skatteborgerne, som igennem Aarene havde betalt saa rigeligt i Skat, at der blev store Overskud paa Budgetterne. Hvorledes Skatteprocenten vilde blive, vidste Taleren ikke; men det var den største Ulykke for en By, hvis den blev for høj, for det var altid Skatteprocenten, som Forretningsfolk

o. lign. spurgte om, hvis de tænkte paa at flytte til en By; den burde aldrig være over f. Eks. 10 %. Man maatte nu imødesee, hvad Flertallet vilde sige til Mindretallets Ændringsforslag til 2. Behandling, deraf vilde det afhænge, om man kunde stemme for Budgettet eller ikke.

P. Petersen fandt, at det var ikke noget særlig lysteligt Billede, der fremgik af Budgetudvalgets Resultater. En Del Udvalg havde faaet deres Budgetter nedskaaret, men det betød ikke ret meget, og Indtægten fra Belysningsvæsenet var ikke hævet. Udvalgets Formand kunde hertil sige, at Udvalget havde været enigt om Forslaget, og det var delvist rigtigt, blot under en anden Forudsætning. Først naar det samlede Budgetforslag kom i Byraadet, kunde man faa et samlet Billede af den finansielle Stilling, og naar det nu viste sig, at Skattebyrden vilde stige med ca. ½ Mill. Kr., kunde Taleren godt tænke sig, at der blev bødet lidt herpaa ved at budgettere en større Indtægt af Belysningsvæsenet. H. P. Christensen var vist ikke Tilhænger af en for høj Skatteprocent, og det kunde godt lade sig gøre at rette lidt ved Budgettet, saa der blev et større Overskud af Værkerne til Kommunekassen og noget mindre til Fornylsesfonden. Hvis der var god Vilje, kunde der ogsaa blive Udvej, ikke blot for Belysningsvæsenets Vedkommende, men ogsaa andre

Steder. Sygehusene behøvede ikke at give et saa stort Overskud, Forsørgelsesvæsenet kunde ogsaa knappes lidt af, og selv om en eller anden Stump Gade ikke blev brolagt i Aar, skete der ikke noget derved. Taleren vilde meget henstille til Udvalgene at tage en Forhandling derom med god Vilje, saa Merudgiften bringes betydeligt ned eller helt forsvinder, saa vilde vist alle kunne stemme for Budgettet.

Leonhard Hansen fandt det unødvendigt at komme særlig ind paa Budgettet, efter at de to Ordførere saa udførligt havde gennemgaaet det. Det foreliggende Budget maatte kaldes et nøgtern og godt Budget, som for de fleste Posters Vedkommende vil kunne holde. Naar der blev sagt at Beløbet var steget, maatte man ikke glemme, at Stigningen i alt væsentlig skyldtes den regnskabsmæssige Omlægning af Belysningsvæsenets Konto. Taleren var enig med d'Hrr. i, at man helst skal have en rimelig Skatteprocent, da jo ingen var interesseret i at jage Folk fra Byen, men der blev heller ikke Tale om nogen Stigning i Aar. Men Aarhus var en By i rivende Udvikling, og man maatte ikke lade sig afskrække fra at udføre de Ting, der var nødvendige for Udviklingens Skyld, ellers vilde Byen komme til at staa i Stampe, hvilket vilde være til Skade for dens Befolkning. De Udvalg, hvoraf Taleren var Medlem, havde ikke i Aar været Genstand for saa haarde Angreb som tidligere, hvilket Taleren vilde sige Tak for; Skovudvalget var f. Eks. slet ikke blevet nævnt, og det skyldtes maaske, at man nu havde faaet et udmærket konservativt Medlem ind i dette Udvalg. Angaaende Belysningsvæsenet saa Taleren saaledes derpaa, at et saadant Værk maa hvile i sig selv; det var antagelig ogsaa Fabrikant Møllers Princip, naar han drev sin Forretning. En saa stor Forretning som Kommunens Værker maatte konsolideres, og Belysningsudvalget var ogsaa enigt om at foreslaa denne Fornylsesfond. Flertallet ønskede ligeledes at komme bort fra det indirekte Skattesystem, derfor var Priserne sat saa lavt, at Forbrugerne kun betalte Varens Værdi. Taleren syntes ikke, der i Aar var megen Geist over Fabrikant Møller; der gik nærmest en Haabløshedens Tone gennem hans Tale, og det var forstaaeligt, naar man saa, hvorledes Socialdemokratiet stadig trænger frem, medens hans eget Parti svinder ind. Fabrikant Møller talte om, at Socialdemokraterne skulde indfri deres Løfter til Vælgerne. Selvfølgelig indfrie Socialdemokraterne altid deres Løfter eller gjorde i hvert Fald Forsøg derpaa; det var ikke altid Tilfældet med de andre Partier; saaledes havde Taleren hørt adskillige Rigsdagsmænd give store Løfter og saa løbe fra dem bagefter. Maaske vilde Opfyldelsen af disse Løfter bevirke, at der ikke blev taget tilstrækkeligt Hensyn til Mindretallet, men det maatte de jo saa finde sig i, og hvilken Fornøjelse havde man egentlig af at være Flertal,

hvis man til enhver Tid skulde rette sig efter Mindretallet. Vilde dette ikke være med til et gennemføre en Sag, maatte der selvfølgelig en Afstemning til. Fabrikant Møller beklagede ogsaa, at Byen skal styres socialistisk, for det betød, at Skatterne skulde sættes langt højere op. Taleren forstod ikke, at Fabrikant Møller vilde sige saadan noget, naar han godt vidste, at det ikke passede. Socialdemokraterne var ikke interesseret i at sætte Skatterne op; det var ikke sket i flere Aar og vilde heller ikke ske i Aar, fordi Skatteevnen var steget ret stærkt. Hvis der brugtes mange Penge, blev der til Gengæld gjort meget Arbejde, som alle Byens Borgere var glade ved; det havde f. Eks. Interesse for alle at have Gaderne i Orden, og Brolægningsudvalget fortjente Tak for de fremsatte Forslag; forhaabentlig vilde Udvalget fortsætte paa samme Maade, for ufremkommelige Gader og daarlig Brolægning var noget af det, der ærgrede Borgerne mest. Fabrikant Møller rettede et stærkt Angreb paa den socialdemokratiske Forsørgelsespolitik og udtalte sig paa en saadan Maade, at man skulde tro, Forsørgelsesanstalten var en Rekreatiønsanstalt, hvor alle følte sig meget vel tilpas. Taleren troede ogsaa, at de i Almindelighed var tilfreds med Behandlingen; det samme kunde ikke siges om flere andre Kommuner, og Taleren kendte et Eksempel, hvor en hjemsendt Familie i en Landkommune blev anvist et Opholdssted, hvor de ikke kunde være for Rotter. Det var maaske Fabrikantens Mening, at man skal anskaffe saadanne Dyr paa Forsørgelsesanstalten, for at Beboerne kan blive mindre tilfredse. Men disse Mennesker havde ligesom andre Krav paa en god Behandling, og naar man ikke mente, deres Ophold var nødvendigt længere, blev de straks sendt bort. Fabrikant Møllers Tale om, at Livsfornødenhederne stadig blev billigere, passede ikke; han havde hvert Aar talt om en Nedgang paa 15 %, og hvis det var Tilfældet, maatte man nu kunne drive Forsørgelsesanstalten gratis; men saaledes var det ikke. Udvalget søgte altid at gøre sine Indkøb saa billige som muligt, og f. Eks. Tøj købte man i større Partier og havde et eget Depot dertil, men det var ikke altid det fordelagtigste at købe det allerbilligste. Pengeunderstøttelserne var sat saa lavt, at de kun lige kunde opholde Livet, derfor maatte Beklædningskontoen nødvendigvis stige. Hr. Møller kunde ikke forstaa, at det var dyrt paa Forsørgelsesanstalten end paa De gamles Hjem; men det var dog ikke mærkeligt, for paa Forsørgelsesanstalten drejede det sig om yngre Folk, der ofte var underernærede igennem lang Tid og derfor kunde spise overordentlig meget, medens det paa Alderdomshjemmet var gamle smaattærende Folk. Fabrikant Møller havde jo bebudet Ændringsforslag til Budgettet, men dog ikke medtaget alle Hr. Rasmus Rasmussens Forslag om Nedsikæring, og det var sikkert meget klogt, for Hr. Rasmussen havde vist kun

gaaet Budgettet igennem og ganske tilfældigt sat Fingrene et eller andet Sted, uden at der laa Spor til Grund for hans Forslag. Naar der blev sagt, at der var en meget stor Stigning paa dette Budget, maatte man ikke glemme, at den faktisk kun var 65000 Kr., idet det øvrige skyldtes Ombygningen af Anstalten. Taleren var ikke engang sikker paa, at det foreslaaede Budget kunde holde, for naar Hjælpekassen blev skaaret ned med 150000 Kr., saa maatte den jo afvise en Del Mennesker, og de havde da ingen andre Steder at gaa hen uden til Forsørgelsesvæsenet. Hr. Rasmussen havde ogsaa forlangt Huslejhjælpen nedsat med 10000 Kr. med den Begrundelse, at Huslejen var faldet! Der kunde næppe nævnes et eneste Eksempel herpaa, og det var i hvert Fald givet, at de Værter, som fik deres Husleje fra det offentlige, nok skulde holde den oppe. Det var derfor klogt af Hr. Møller, at han ikke kom nærmere ind paa den Post. Hjælp til trængende, som ikke er hjemmehørende i Aarhus, havde Hr. Rasmussen forlangt nedsat med 25000 Kr. Men Taleren kunde ikke indse, at det var rigtigt at gøre Forskel paa disse Mennesker og andre; det gjorde andre Kommuner vist ikke, og man fik jo her Refusion. Betalingen af Sygekassekontingentet havde altid været en Torn i Øjet paa de Konservative, skønt det skete ifølge Lov. Men hvis d'Hrr. sad i Forsørgelsesudvalget, vilde de forstaa, hvilken Fordel det er for Kommunen at hjælpe Folk til at blive i Sygekasse, for ellers kom Kommunen til at betale Udgiften for dem i Sygdomstilfælde, og det samme gjaldt m. H. t. Fagforeningskontingent. Udgiften til Vedligeholdelse af Bygninger var ikke steget, men der var medtaget en Post paa 5000 Kr. til et Køleanlæg, som Byraadet tidligere havde bevilget. Feriekolonien i Stautrup var en af de bedste Foranstaltninger som var gennemført, idet man tog sig af Asylbørnene i de 5-6 Uger, naar Asylerne var lukkede; ellers maatte Mødrene gøre det selv og mistede maaske saa deres Pladser, saa Kommunen kom til at forsørge dem; det vilde blot blive langt dyrere for Samfundet. Hr. Møller havde selvfølgelig Ret i, at der var en Mængde andre Børn i Byen, som trængte lige saa haardt til et Landophold. Taleren skulde erindre disse Udtalelser, for der var maaske Anledning til at faa oprettet saadanne Feriehem i videre Udstrækning for alle Børn, der trængte haardt dertil. Hjælpekassens foreslaaede Budget var skaaret 150000 Kr. ned, men det var ikke engang Nedsættelse nok efter Hr. Møllers Mening. Taleren vilde dog meget advare imod at afvise Folk fra at faa denne Hjælp, for saa havde de intet andet Sted at gaa til end Forsørgelsesvæsenet, og det blev ikke blot dyrere for Kommunen, men var i mange Tilfælde til uoprettelig Skade for vedkommende selv.

Holger Eriksen vilde have bragt Budgetudvalget en Tak for dets Arbejde, men efter de

faldne Udtalelser var det klart, at der ikke var nogen Grund til at takke de konservative Medlemmer af Udvalget. Fabrikant Møller begyndte meget smukt med at dele Byens Befolkning i de nydende og de ydende. Men der var en Fare ved at ville dele Folk saaledes; andre havde før forsøgt det og var kommet daarligt fra det. Fabrikanten definerede ikke nærmere, hvem der hørte til de to Grupper, men udtalte, at Socialdemokraterne kun havde taget Hensyn til de nydende, og da Socialdemokraterne repræsenterede Underklassen, maatte det vel forstaaes saaledes, at Overklassen var de ydende og Underklassen de nydende. Men hvis man vilde undersøge dette Forhold ud fra et samfundsmæssigt Synspunkt, vilde man sikkert finde adskillige Snyltere blandt dem, som Fabrikant Møller kalder de ydende, medens der blandt dem, som skal kaldes de nydende, vil findes Folk, som tværtimod i høj Grad maa regnes til de ydende. Hr. Møller burde derfor være varsom med at sætte et saadant Skel. Budgettet var et godt og rummeligt Budget; det indeholdt visse Poster, som andre Kommuner vilde afholde af Laan; men i Aarhus havde man i de senere Aar ført en Konsolideringspolitik, og det var klogt at fortsætte denne Linie; det vilde være til Gavn for Byen i sin Helhed. Denne Konsolideringspolitik var ogsaa gennemført fra Belysningsudvalgets Side ved de store Henlæggelser, der var foreslaaet, og det var selvfølgelig Meningen, at de skulde fortsættes gennem Aarene, saa Værkerne selv kunde afholde de nødvendige Reparationer og Udvidelser. Det var en Politik, der ogsaa aabnede vide Perspektiver m. H. t. Nedsættelse af Priserne for Gas og Elektricitet. Saa længe man skulde forrente og amortisere det gamle Værk og samtidig henlægge til et nyt, var det jo en haard Omgang, men det kunde bæres, og det vilde i det lange Løb blive til stor Gavn for Kommunens Beboere gennem lavere Priser end andre Steder. Fabrikant Møller tvivlede om, at Kommunen havde Raad til Henlæggelserne; men man maatte snarere spørge, om man har Raad til at lade være. Der havde tidligere foreligget en Opgørelse over, hvor meget det kostede at laane Penge; det var en mægtig Beskatning til Kapitalen, og Byens Borgere blev derved Udbytningsobjekter for Privatkapitalismen; det burde man undgaa, og selv om det ikke kunde gøres med et Slag, kunde det ske efterhaanden. Det var rimeligt, at Gas- og Strømprisen maatte nedsættes, efter at Byen havde faaet nye Værker, og det kunde lade sig gøre, fordi det tidligere Udvalg havde ført en meget klog Salgspolitik, der kom Forbrugerne til Gode. Taleren var ikke Tilhænger af en for høj Skatteprocent, men selv om den skulde stige noget, betød det intet, naar samtidig Prisen paa Gas og Elektricitet blev billigere. Det var heller ikke Skatteprocenten, som Folk først spurgte efter, hvis de vilde starte Forretning, men om

der var et købedygtigt Publikum i Byen. Angaaende Skatten vilde Taleren gøre opmærksom paa, at man var ikke forpligtet til at betale hele Skatten, idet de, som ikke var Medlem af Folkekirken, ikke behøvede at betale Kirkeskat, og den udgjorde omkring 1 %. For nogen Tid siden havde man en Efterbevilling af Kirkeskat paa 38000 Kr. fra 1928 - 29. Taleren havde henstillet til Budgetudvalget at optage dette Beløb paa Menighedsudgifternes Regnskab for det kommende Aar, og hvis det ikke skete, vilde Taleren forbeholde sig al stille Forslag derom. Paa Budgettet fandtes et direkte Tilskud til Aarhus Teater paa 20000 Kr. foruden 15000 Kr. som Eftergivelse af Forlystelsesskat. Taleren skulde ikke stille noget Ændringsforslag, men ønskede at fremsætte enkelte Betragtninger hertil. Aarhus Teater havde stolte Traditioner, ikke mindst fra den forrige Direktørs Tid, men den nuværende Ledelse holdt ikke tilstrækkeligt disse Traditioner i Ære. Tilskudet blev vel ikke givet, for at Teatret skulde møde med et Repertoire, der væsentlig omfatter Litteraturhistorie, eller for at lade "Elverhøj" gaa i 1½ Maaned og "Som i Ungdommens Vaar" maaske lige saa længe. Muligvis gav saadanne Ting Overskud; men naar Byen støttede Teatret, maatte man ogsaa kræve, at der bydes Publikum lidt mere lødige Ting. At gennemgaa Teatrets Repertoireplan for den forløbne Sæson, var en Ørkenvandring, hvor en stakkels Kamel daarligt kan finde nogen Oase. Selv om Publikum maaske ikke altid ønskede at se de lødige Ting, maatte en dygtig Direktør kunde tilrettelægge det saaledes, at Folk opdrages dertil. Det var i høj Grad uheldigt, at Teatret havde Maskepiet med Folkescenen og Skolescenen, som greb forstyrrende ind i Repertoiret. Naar det kgl. Teater nu kunde nøjes med een Direktør, maatte Aarhus Teater vel ogsaa kunne det; saa blev der maaske Raad til et lidt større Personale. Ved sidste Generalforsamling blev der rettet stærke Angreb paa Ledelsen, fordi Personalet var for faatalligt, og den Kritik var i høj Grad paakrævet. Det var næppe hensigtsmæssigt at bedømme Personalets Kvalifikationer efter, hvor mange Repliker de havde sagt i Sæsonens Løb, og saa fastsætte Lønnen derefter. Naar Teatret fik et saa stort Tilskud, maatte det slaa ind paa en anden Bane og i højere Grad virke som et Teater, der skal have Ord for at være den jydsk Hovedstads Nationalscene.

Andr. Bitsch fandt, at Fabrikant Møllers Udtalelse om, at de gamle skal have det godt, saa lidt mærkelig ud, naar man erindrede tidligere Budgetbehandlinger, men naar han nu udtalte sig saa velvilligt, bundede det vistnok i, at der nu foreligger en Lov, hvori enhver Form for kommunalt Selvstyre er strøget, idet Loven bestemmer, hvor meget hver maatte faa, og det var i mange Tilfælde et Stykke under Sultegrænsen. Der var dog en Ting, som

Hr. Møller gerne saa slettet, nemlig Skatten paa 2 Kr., hvorved de vilde blive berøvet deres kommunale Valgret, saa havde man da taget alt fra dem, hvad der kunde tages. Brolægningsudvalget var ikke særlig tilfreds med Nedskaeringen paa Budgettet, for mange Steder trængte Gaderne i høj Grad til Forbedring. Der var nogen Divergens angaaende Oprettelse af Parkeringsplads for Biler, men selvfølgelig vilde Brolægningsudvalget ikke fastholde et Forslag, der muligvis kunde skade Kommunens Bevægelsesfrihed. Taleren vilde anbefale at stemme for Budgettet, som maatte kaldes sundt og forsvarligt.

J. R. Fanger var Medlem af to store Udvalg, nemlig Brolægnings- og Belysningsudvalget, men havde først nu hørt, at Brolægningsudvalgets Budget var nedskaaret, og at der ikke var Enighed om Belysningsvæsenets Fornyelsesfond paa 450000 Kr. De paagældende Udvalgs Formænd burde dog holde deres Medlemmer a jour med, hvilke Ændringer der sker i Budgetterne, og Taleren vilde henstille, at der bliver sendt en skriftlig Meddelelse derom til Medlemmerne af Udvalgene, saa de ved, hvad der er foregaaet, og ikke bliver holdt helt udenfor. Angaaende Brolægningen var Aarhus bagefter de fleste andre Byer m. H. t. Ordningen af sine Gader i den indre By. Taleren vilde ønske, at det gik lidt stærkere, navnlig paa Strøget og Torvene, men man kunde jo ikke stille Forslag derom, uden at det vilde forhøje Budgettet. Der var noget, der hedder Motorskat; den havde i det sidste Aar givet 256000 Kr. og vilde nok i det kommende Aar give 300000 Kr.; hidtil havde den udelukkende været brugt til Afbetaling af de Beløb, som det havde kostet at istandsætte Byens Landeveje, og disse Beløb amortiseredes meget hurtigt. Taleren vilde henstille, at disse Afdrag kom til at foregaa lidt langsommere, saa en Del af Motorskatten anvendes til Gaderne i den indre By. Saaledes gjorde man i hvert Fald i andre Byer. (Borgmesteren: De har ingen Landeveje!). De har dog Indkørselsveje til Byen. Den af Brolægningsudvalget foreslaaede Parkeringsplads burde ikke være strøget. Det var ikke mærkeligt, at Vejvæsenets Udgifter steg, for der kom hvert Aar nye Gader, og ofte maatte Brolægningsudvalget overtage disse halvt færdige, saa der straks kom en hel Del Udgifter dertil. Disse Udgifter burde bæres af Marselisborgkontoen, saa Brolægningsvæsenet først overtog Gaderne, naar de var helt færdige.

Holst-Knudsen fastslog, at det forelagte Budget fordrede en Skatteudskrivning paa godt 6 Mill. Kr., og heraf optog de sociale Udgifter ca. 3 Mill. Kr., altsaa omtrent Halvdelen af det samlede Budget. Det var derfor naturligt, at disse Udgifter maatte være Genstand for nogen Overvejelse. Hvis man saa paa, hvad disse Poster beløb sig til i 1914-15, viste det sig, at Udgiften til Forsørgelsesvæsenet var steget med 275 %, og til Hjælpekassen over 700 %.

Men der brugtes faktisk 2-300000 Kr. mere end budgetteret, og man kom da for Hjelpekassens Vedkommende op paa en Stigning af ca. 1000 %. Selvfølgelig var Forholdene meget forandrede siden 1914, saa en direkte Sammenligning kunde ikke drages, men det viste i hvert Fald, at Stigningen særlig for Hjelpekassens Vedkommende var ganske katastrofal. Grunden til, at Stigningen her var saa meget større end ved Forsørgelsesvæsenet, skulde han ikke komme særlig ind paa; det var jo fastslaaet, at Hjelpekassen stadig brugte de samme Principper, som ofte var paataalt i Byraadet, og at f. Eks. den i Fjor paabegyndte Hjælp til Gas og Fagforeningskontingent stadig var fortsat. Men den egentlige Grund til Stigningen var den stærke Tilstrømning af Folk udefra. Det var klart, at naar Understøttelsen baade fra Hjelpekasse og Forsørgelsesvæsen var større end andetsteds, kom Folk i stort Tal hertil; det var en meget alvorlig Sag for Aarhus, og det var Byens egen Skyld. Da Loven om ekstraordinær Arbejdsløshedsunderstøttelse bortfaldt, blev der i Oktober 1927 nedsat et Udvalg af Byraadet og Hjelpekassen til at give Regler for Udbetaling af Understøttelse; der blev ikke Enighed indenfor Udvalget, og det socialdemokratiske Forslag blev vedtaget. Det hed bl. a. deri, at det skulde være en Betingelse for at faa Hjælp, at vedkommende ikke var tilflyttet Byen efter April Flyttedag 1927, medmindre de var forsørgelsesberettigede i Aarhus. Vedtagelsen blev underskrevet af Udvalgets Formand H. P. Christensen og Hjelpekassens Formand Ghr. Nielsen. Det blev ganske vist bemærket, at Hjelpekassens Formand bagefter skulde have sagt, at saa maatte man hjælpe disse Folk paa anden Maade. Hertil sagde Hr. Perregaard i Byraadsmødet, at han haabede, denne Udtalelse maatte bero paa en Misforstaaelse, for ellers varetog Hjelpekasseformanden daarligt Kommunens Interesser, og Hr. H. P. Christensen svarede, at der blev ikke Tale om nogen fast Understøttelse af disse. Men det blev der netop, idet Hjelpekassen fuldstændig saa bort fra denne Vedtagelse, som dens egen Formand havde skrevet under paa, og gav disse Mennesker fuld Forsørgelse ligesom andre. Det kunde umuligt vedblive at gaa saaledes. København var garderet ved Indflytningsbestemmelserne, men Aarhus havde ikke noget Værn imod Tilgangen. København havde nedsat sin Skat med 10 %, og Borgmester Hedebo udtalte ved den Lejlighed, at alt saa meget lysere ud end i Fjor paa Grund af den milde Vinter uden Udgift til Snekørsel og med 1/5 mindre Arbejdsløshed end Aaret før. Man havde i Fjor den strengeste Vinter siden 1892, medens der i Aar ingen Vinter havde været; Beskæftigelsen i Byen havde været større end i mange Aar, og alligevel brugte Hjelpekassen lige saa meget som i Fjor; det var fuldstændig udover det rimeliges Grænser, og det beviste, at

Hjælpekassens Administration er uforsvarlig. - Hr. Leonhard Hansen syntes at være glad ved, at Taleren var blevet Medlem af Skovudvalget, og saa deri Grunden til, at Skovenes Budget ikke var blevet kritiseret. Budgettet var indsendt enstemmig, men før det skete, var det blevet skaaret 25000 Kr. ned, og muligvis havde der tidligere manglet en saadan Nedskrivning. Udvalget havde bedt Skovrideren foretage en Sammenligning mellem Skovningsarbejderne her og andre Steder, og det havde da vist sig, at Aarhus er det eneste Sted i Landet, hvor der skoves paa Dagløn; alle andre Steder havde man Akkord. Sammenligningen godtgjorde, at i Aarhus var Timelønnen 129 Øre, i Vejle 3 Øre højere, men paa Grund af Akkord havde Arbejdet været 37 % billigere end i Aarhus. I Københavns Skove var det paa samme Maade 105 %, i Statsskovene 110 % og i de private Skove 150 % billigere end i Aarhus. Taleren anførte ikke dette for at bebrejde Skovudvalget noget, for ifølge Overenskomsten kunde Akkord indgaas med den enkelte, men hvis der ikke opnaaedes Enighed, skulde Arbejdet udføres i Dagløn, og hidtil havde det ikke kunnet lade sig gøre at faa Akkord. Forhaabenlig kom Lønudvalget engang saa vidt, at det fik en Forhandling med Arbejdsmændene; de fleste Tjenestemænd havde jo forlængst faaet deres Nedskæring, skønt deres Løn var steget forholdsvis langt mindre end Arbejdernes, og Taleren vilde da henstille til Lønudvalget ogsaa at tage Forholdet med Skovarbejderne under Overvejelse og foranledige, at Arbejdet kommer til at ske paa Akkord. - Om de foreslaaede Henlæggelser ved Belysningsvæsenet vilde Taleren sige, at Hr. Eriksens Udtalelser aabnede et vidt Perspektiv. Det var sagt tidt i Byraadet, at man maatte betale for tidligere Tidens Mangel paa Fremsyn, og at man endnu f. Eks. betalte gamle Laan til det Gasværk, der forlængst er borte. Nu havde man bygget for 9 Mill. Kr., som der endnu ikke var afdraget paa; det vilde betyde ½ Mill. Kr. aarlig, og desuden skulde man nu begynde at betale til det tredje Værk, der skal komme om 20 Aar, ved at henlægge et Fond, som vil gøre Værkerne til en selvstændig Institution indenfor Kommunen og gøre dem uafhængig af Kapitalen. Det var lige saa naturligt, al Byens øvrige Institutioner opretter saadanne Fornylsesfond, saa man om 20 Aar var uafhængig af Kapitalen. Men det var i hvert Fald at misbruge Byens Folk og kunde kun karakteriseres som en Flaaning af Skatteborgerne.

Rasmus Rasmussen var ked af, at Hr. Leonhard Hansen havde forladt Mødet, for hans Ord indeholdt en Fornærmelse, idet han insinuerede, at Taleren med lukkede Øjne havde foreslaaet de forskellige Nedsættelser paa Forsørgelsesvæsenets Budget. Taleren havde tværtimod med velberaad Hu stillet sine Forslag paa de Steder, hvor der virkelig kunde spares noget. Naar Hr. Leonhard Hansen glædede sig over, at enkelte af Budgetudvalgets

Medlemmer ikke var gaaet med til at stille alle Ændringsforslagene, saa var Forholdet det, at Taleren selv var gaaet med til at stryge dem, ellers var de blevet staaende. Taleren vilde altid gerne være med til at støtte dem, som ved Sygdom eller paa anden uforskyldt Maade er kommet i Nød, men ikke andre. Det skulde dog ikke gerne være saadan, at de Folk, der arbejder for at tjene deres Brød, saavel Arbejdere som andre Borgere, skal slide sig op, for at de, som opholder sig paa Forsørgelsesanstalten, kan leve bedre end de selv. Der var næppe ret mange Borgere, der havde en saadan Spiseseddel som paa Forsørgelsesanstalten, hvor der skulde en ny Ret til paa hver af Maanedens 30 Dage. Men det var jo veltjente Folk, der havde brugt, hvad de havde tjent, og de skulde selvfølgelig leve bedre end almindelige Mennesker! Det var med Henblik paa denne Spiseseddel, at Taleren havde foreslaaet Fødevarerontoen nedsat med 25000 Kr. Brændselskontoen kunde i Aar nedsættes, fordi Byggeriet nu var færdigt, saa der ikke mere skal fyres gennem aabne Døre og Tage. Beklædningskontoen kunde ligeledes nedsættes, for der var ikke megen Mening i, at Folk skal kunne pantsætte sætte deres Tøj og saa komme til Forsørgelsesvæsenet og faa nyt i Stedet for. Til Plejebørns Underhold paa Optræksanstalter var der brugt 30000 Kr., men budgetteret 35000, og de 5000 Kr. kunde nok spares. Taleren troede ikke, at Huslejen var steget, men selv om det var Tilfældet, kunde denne Post alligevel nedskæres, for mange af disse Folk tjente en Del selv, men de var ikke interesseret i at spare, for de vidste jo, at de blot kunde bruge Pengene og saa gaa til Forsørgelsesvæsenet. Den kontante Pengehjælp havde Taleren foreslaaet nedsat med 5000 Kr., men Budgetudvalgets borgerlige Medlemmer mente, at den skulde ned med 25000 Kr. Hjælp til trængende, som ikke er hjemhørende i Byen, burde netop nedskæres for i nogen Maade at hindre Tilstrømning af Fremmede til Byen; der var ikke megen Mening i, at Aarhus skal paatage sig andre Kommuner Byrder. Ogsaa forskellige Poster paa Højvang kunde nedsættes, og saaledes kunde man blive ved. Naar Leonhard Hansen hævdede, at Hjælpekassen fik for meget, saa var der selvfølgelig ingen Tvivl om, at Pengene nok skulde blive brugt. Vor Forsørgelseslovgivning var efterhaanden blevet saaledes, at Folk skal forbruge alt, hvad de tjener, og bagefter gaar de ganske rolig til Hjælpekassen og henter Penge. Det er et fuldstændig Misforhold, og der kunde spares store Summer, hvis Hjælpekassens Bestyrelse vilde bestræbe sig derfor.

J. Perregaard vilde som Formand for Udvalget for Bygninger og Inventar takke Budgetudvalget, fordi det havde tiltraadt Budgettet, som Udvalget ogsaa var enig om. Taleren var glad ved, at Budgettet var lagt rummeligt; det var bedre at kunne betale kontant

end at skulle afbetale eller tage paa Kredit, og det værste var Laan. Det var rigtigt, at Taleren havde brugt den Udtalelse om Hjælpekassen, som Landsretssagføreren nævnte; men Taleren havde maaske faaet det Indtryk, at der var flere Tilflyttere end i Virkeligheden, fordi saa mange kom og vilde have Lejlighed. Nu var den Paastand om Tilstrømningen til Byen fremsat saa tidt fra borgerlig Side, og de burde dokumentere, at det virkelig var Tilfældet. Ligeledes skulde d' Herr. bevise deres Paastand om, at der fandtes Folk, som gerne vilde ind under Forsørgelsesvæsenet. Hvert Aar ved Budgetbehandlingen blev der fra borgerlig Side rettet stærke Angreb paa Forsørgelses væsenet og Hjælpekassen, men i hele Aaret hørte man ikke nogen som helst Kritik fra de borgerlige Medlemmer, der sad i Udvalget eller Bestyrelsen, ja ikke engang fra en saa flittig og ihærdig Mand som Hr. Rasmussen. Taleren kunde godt se forskellige Skavanker ved Systemet, og navnlig maatte det ærgre, naar kommunale Lejere fik Hjælp til at betale deres Husleje og saa brugte Pengene til noget andet, saa man var nødt til at gaa til Fogeden for at faa Huslejen ind. Det var selvfølgelig let at foreslaa Nedsættelser, men hvad kunde det hjælpe at drive Budgetterne saa langt ned, at de ikke kunde holdes.

Borgmesteren oplyste, at d' Hrr. Leonhard Hansen og Fogh Mogensen havde maattet forlade Mødet paa Grund af Begravelse.

Andr. Bitsch mente, at Spørgsmaalet om Motorskatten kunde man drøfte i Udvalget. Taleren fandt det lige saa forsvarligt at anvende disse Penge til Udbedring af Landevejene som af Gaderne; der kunde naturligvis være Tale om en lempeligere Afbetalingsmaade, saa der blev noget tilovers, der kunde anvendes til de indre Gader, men det var muligvis den klogeste Pultik saa hurtigt som muligt at afbetale det Arbejde, der er udført, og saa se, hvad der siden kan blive til det andet Arbejde.

Chr. Nielsen konstaterede, at det var en stor Dag for den borgerlige Gruppens Ordførere, hvor de fik Lejlighed til at lange dybt ud efter de sociale Udgifter. Man fik af d' Hrrs. Udtalelser det Indtryk, at der i Aarhus hersker paradisiske Tilstande for dem, der er under offentlig Forsorg, saa man næsten maatte befrygte, at nogen af d' Hrr. vilde nedlægge deres Arbejde og melde sig til det offentlige. Landsretssagføreren Sammenligning mellem 1914 og 1930 syntes noget mærkelig, naar man betænkte, at mellem disse Aar laa Verdenskrigen, som bragte hele Verden af Lave, men det var ikke Arbejderne, som lavede Krigen. Aarsagen til det hele maatte søges i, at Staten ophævede Arbejdsløshedsloven og derved væltede alle Byrder over paa Kommunerne, men alligevel stemte d' Hrr. for at

ophæve Loven, og saa nyttede det ikke, at de bagefter kom med Bebrejdelser, fordi der var ydet Understøttelse. Taleren havde den bestemte Opfattelse, at der ikke var nogen, som fik for meget i Understøttelse, selv om der maaske kunde ske enkelte Misbrug. Angaaende den omtalte Overenskomst, som Hr. Holst-Knudsen trak frem, saa ansaa Taleren ikke dette Dokument for at have saa stor Interesse, som Landsretssagføreren vilde tillægge det, og Taleren havde i hvert Fald taget Forbehold, idet han som Formand for Hjælpekassen ikke kunde gaa med til, at Hjælpekassen fraskriver sig sin lovlige Ret. Den megen Tale om Tilstrømning af Folk fra Landet til Aarhus for at faa Understøttelse, var vist nærmest en Fabel, og naar den borgerlige Gruppe kunde tænke sig at gaa med til at budgettere 600000 Kr. til Hjælpekassen, var der næppe Anledning til at gøre saa megen Blæst af de 700000 Kr. Angaaende Hr. Rasmussens Forslag om Nedsækering af Forsørgelses væsenets Budget, saa maatte man i nogen Grad faa Indtryk af, at han havde sat Fingeren her og der uden nærmere Overvejelse; alle de Tal, han nævnte til Sammenligning, stammede fra Aaret 1928-29 og ikke fra indeværende Aar, saa de betød ikke noget i den Forbindelse. Taleren havde oprindelig troet, at Hr. Rasmussen var meget mere skrap, men i Udvalget havde han altid været særdeles medgørlig, og derfor var der ikke særlig Grund for ham til at optræde saa aggressivt i det aabne Byraadsmøde.

H. P. Chistensen syntes, at d'Hrr. Møller og Holst-Knudsen søgte at gøre sort til hvidt i deres Udtalelser om Belysningsvæsenet; de vilde næppe udtale sig saaledes, hvis det drejede sig om Styrelsen af en privat Forretning. I 1922 blev Kommunens Værker skrevet op, og skønt de var forrentet og amortiseret igennem 20 Aar, fortsatte man alligevel dermed, saa de skyldte næppe mere til Kommunens Kasse. Fabrikant Møller havde selv været Formand for Belysningsudvalget, og det højeste Overskud, Gasværket havde givet i hans Tid, var 168000 Kr., medens det i 1922-23 gav et Overskud paa 614000 Kr. Elektricitetsværkets højeste Overskud i Hr. Møllers Formandstid var 155000 Kr. medens det senere kom op paa 604000 Kr. Ved at opspare et Fond som foreslaaet, skete der jo ikke andet, end hvad der var sket hvert Aar, at en eller anden Udgift paalignes Budgetterne igen nogle Aar, saa al den Tale om Flaaning af Skatteyderne havde intet som helst paa sig.

Rasmus Rasmussen bemærkede, at hvis man skulde til at fremføre Beviser i Byraadsmøderne, vilde man faa nok at bestille. Taleren havde ved mange Lejligheder henstillet til Udvalgets Flertal at nedsætte forskellige Takster, men det var altid blevet nægtet, og saa var der jo ikke noget at gøre, for at staa og skændes med de Folk, som man skal arbejde sammen med, vilde Taleren ikke.

K. Mousten havde ikke tænkt at sige noget, men det kunde da opfattes som en Indrømmelse af Fabrikant Møllers Paastande. Det var muligt, at der kunde spares lidt paa Skolevæsenets og Hospitalernes Budget, men Kommunen havde dog haft en Fordel ved de senere Aars Overskud, hvorved dens Status var forbedret. Men efterhaanden blev Budgetterne alligevel klemmt saa langt ned, at der næppe blev noget Overskud tilbage. Udgiften til Indkøb af Bøger var meget svingende, og det kunde ikke paa Forhaand siges, om det hele gik med, men det var omtrent det samme, som man plejede at bruge. Beløbet til Læsestue i Læssøesgades Skole spillede ikke nogen Rolle, og det burde ikke udgaa. Skolerne maatte i det kommende Aar have en Ordning m. H. t. Sportspladserne, og Taleren vilde bede Udvalget fremme denne Sag, ellers gik det saaledes, at der ikke blev Pladser dertil. Det var vel nok rigtigt, at Aarhus Hospitalsvæsen var det dyreste udenfor København, men det havde det vel ogsaa Lov til at være, ja det havde ligefrem Pligt dertil som Landets næststørste By. Det var ikke rigtigt, at Lægerne fik alt, hvad de forlangte, og hvis Fabrikant Møller havde noget Kendskab til Hospitalerne, vilde han vide, at der kan ikke undværes noget af Personalet. Kosten var beregnet efter 110 Øre om Dagen, og det kunde næppe være mindre. Det største Spørgsmaal var den bebudede Hospitalsudvidelse, som engang maatte komme. Det var ikke i Længden tilfredsstillende at bruge Telte, og man kunde heller ikke vedblive at lade Folk vente i Uger, fordi der ikke var Plads paa Hospitalet.

J. Chr. Møller fandt det kedeligt, at Hr. Leonhard Hansen var gaaet, da Taleren gerne vilde have svaret paa en Del af hans Bemærkninger. At Aarhus skulde styres socialistisk, og Flertallet bestemme alt, havde man jo før faaet at vide, saa det behøvede han ikke at gentage. Naar der brugtes 33 Øre mere daglig paa Forsørgelsesanstalten end paa De gamles Hjem, maatte der kunne spares noget; Udvalget var enig om at spare, da Taleren i sin Tid var Medlem sammen med Harald Jensen, men nu taltes der ikke mere om at spare. Naar Hr. Eriksen talte om Overklasse og Underklasse, vilde Taleren gerne spørge, hvem der hørte dertil. Hr. Eriksen hørte i hvert Fald selv til Overklassen, og saa var det selvfølgelig ikke saa let at ville repræsentere Underklassen; men der fandtes sorte Faar i alle Lande, og saa kunde man jo ogsaa finde dem i begge Klasser. Det var naturligvis udmærket at konsolidere sig, blot man har Raad dertil, men hvis de øvrige Udvalg vilde gøre det samme, vilde Skatteborgerne muligvis reagere derimod. Hr. Eriksen havde ikke noget imod en højere Skat, blot Prisen paa Lys og Gas blev nedsat; men det var dog Skatteprocenten,

Folk spurgte om, hvis de tænkte paa al flytte til Byen. Aarhus Teater fik 20000 Kr., idet det var en Betingelse for at faa Statstilskud, og Teatret var vel nødt til at lægge sit Repertoire saaledes, at det kan faa noget i Kassen. Taleren kunde ikke indse, at Aldersrenten var skaaret ned, for de mest trængende havde faaet en Forhøjelse. De 2 Kr. i Skat var ikke andet end Stemmekøb, og man havde jo ogsaa før Valget set, at de gamle blev sammenkaldt til Møde i Amaliegade og fik at vide, hvorledes de skulde stemme. Angaaende Chr. Nielsens Udtalelser om, at Hjælpekassen ikke fik for meget, saa vilde han sikkert heller ikke anse 1 Mill. Kr. for at være for meget. Hvorledes Taleren havde stemt i Landstinget vidste Hr. Nielsen intet som helst om, men han kendte vel nok Hjælpekasseloven, og saa maatte han ogsaa vide, at man kan ikke bruge saa store Beløb uden at gaa udenfor Loven. H. P. Christensen gik stadig ud fra, at Udvalget ejer Kommunens Værker. Det gamle Værk var ikke betalt, for det stod der tildels endnu, og saa længe det var Tilfældet, maatte det forrentes efter dets Taksationsværdi. Hr. Moustén indrømmede, at der nok kunde spares noget paa Sygehusene og Skolevæsenet, men han vilde alligevel beholde de budgetterede Beløb. Den paatænkte Læsestue kunde Taleren ikke gaa med til, for saa kunde de andre Skoler forlange det samme, og det blev da meget dyrt. Taleren havde haabet, at man kunde naa til Enighed om Budgettet, men det var vist umuligt.

Holger Eriksen erklærede, at hvis man ikke samtidig kunde amortisere Udgiften til Værkerne og henlægge til nye Værker, kunde man aldrig frigøre sig for Privatkapitalismens Favntag. Men det var forstaaeligt, at de Konservative ikke ønskede, Kommunen skulde frigøre sig derfor; det var et socialdemokratisk Princip, som man ogsaa paa andre Omraader havde været inde paa. Taleren ønskede ikke, at Teatret skal miste sit Tilskud; det var netop af Kærlighed til Teatret, at Taleren havde fremsat sin Kritik. At forklare Hr. Møller Forholdet mellem Over- og Underklasse var haabløst, naar hans Begreber var saa forvirrede, at han regnede Taleren til Overklassen. Derimod kunde det være rart at faa at vide, hvor mange Gange han mente et Gasværk skulde betales.

Holst-Knudsen fastslog, at Belysningsvæsenets Forslag krævede tre Ting, nemlig Amortisering og Forrentning baade af det gamle og det nuværende Værk og samtidig Opsamling til det ny, der skal komme om 25 Aar. Det var en Fejltagelse af Hr. Eriksen at tro, at man kunde gøre sig uafhængig af Kapitalen, for det var umuligt. Det lød underligt, at Chr. Nielsen ikke lagde megen Vægt paa en Overenskomst, som hans eget Navn stod under; det var for ham altsaa kun en Lap Papir. Men hvis denne Vedtagelse var blevet

overholdt, havde Hjælpekassens Budget i Dag været 400000 Kr. mindre, end det er.

Borgmesteren vilde hertil sige, at der aldrig var kommet nogen Kritik fra de borgerlige Medlemmer i Hjælpekassens Bestyrelse; de havde ikke paataalt noget eller sagt, at der var sket noget ulovligt. Den borgerlige Gruppe i Byraadet havde i sin Tid klaget til Indenrigsminister Kragh, men han svarede, at der ikke var noget i Vejen. Hvis der skulde klages over Hjælpekassens Styrelse, maatte Klagen komme fra de Medlemmer af Bestyrelsen, som mente sig tilsidesat. Naar Fabrikant Møller ikke rigtig vilde regne Kommunens Bygninger til Aktiver, vilde Taleren gøre opmærksom paa, at de var takserede af edsvorne Mænd, og deres Bedømmelse var lagt til Grund for den opførte Værdi. Saavidt Taleren vidste, var der Planer om at lave den nuværende Teaterrestauration om til Filmsteater, og hvis det skete, vilde Taleren bede Byraadets Medlemmer i Teaterbestyrelsen sørge for, at der bliver frem vist nogle gode Skolefilm. Taleren vidste ikke, om der var Fejl ved Teatret, men det var maaske uheldigt, at der sad saa mange Filmsaktionærer i Bestyrelsen. Taleren var noget ked af, at der var ændret paa Kirkegaardenes Budget. Udvalget havde haabet, at Budgettet skulde give 3000 Kr. i Overskud, hvilket svarede til, hvad Jorden kunde give ved Udlejning. Udvalget var imidlertid gaaet med til Ændringen, og man maatte jo saa se at komme igennem dermed. En Sorg var det ogsaa, at Udvalget for Folkebiblioteket havde maattet stryge de 250000 Kr., der var foreslaaet hertil, idet det var sat til 35000 Kr. for indeværende Aar, altsaa med det tidligere budgetterede 85000 Kr., men Budgetudvalget havde lovet at ville stemme for, at man gaar i Gang med Opførelsen af Folkebiblioteket, naar Tegningerne dertil var færdige. Der var talt meget om, at man maatte ikke lægge Penge hen til nye Formaaler, fordi man nu skulde afbetale Forfædrenes Synder. Men det var den Politik, som man havde ført lige siden 1919, og mange store Ting var afholdt paa de aarlige Budgetter, f. Eks. Udvidelsen af De gamles Hjem og Højvang, Vennelyspavillonen, Kapellet paa Vestre Kirkegaard, Ombygning af Teknisk Skole, Barakkerne, Køh af Mejlgade Nr. 2 o. s. v. Man havde igennem en Del Aar lagt en Kassebeholdning op, som blev brugt til Anlæg af Gader o. lign., og disse Penge blev saa ført tilbage igen ved at paaligne dem i Skat. Det var en sund Politik. Som Hr. Eriksen nævnte, havde der i sin Tid foreligge! en Beregning over, hvor meget det vilde koste at laane f. Eks. 15 Mill. Kr., og det fremgik deraf, at Forrentning og Tilbagebetaling af disse i Løbet af 30 Aar vilde koste 31 Mill. Kr. En saadan Skattepolitik var Borgerne ikke tjent med. Kommunen havde Laan, der var stiftet saa langt tilbage som i 1873, og en saadan Laanepolitik maatte man bort fra. I Budgettet fandtes en Oversigt over Kommunens

Finansstyre i Aarene 1913 - 17, som viste, hvor meget der af Laanemidler var brugt i Driftskapital, og det sidste Budget, som Fabrikant Møller som Formand for det daværende Flertal lavede i 1917, gav et Underskud paa 780000 Kr. Hr. Møller skulde derfor ikke slaa altfor haardt, for saa var der nok at henvise til fra den Tid, da hans Parti var Flertal. Naar Hr. Fanger talte for en anden Anvendelse af Mortorskatten, vilde Taleren oplyse ham om, at Aarhus i Modsætning til andre Byer havde Landevejene helt ud til Bygrænsen, idet man i sin Tid blev nødt til at overtage dem fra Amtet, fordi Amtsraadets Styre var for langsomt for Byen. Udgiften til Viborg Landevej var taget af Kassebeholdningen og skulde tilbage igen; til de Mezasvej og Silkeborgvej laantes Pengene af Staten; de skulde ogsaa tilbagebetales, og det skete gennem Motorskatten; det var nødvendigt for at kunne fortsætte en god og fornuttig Politik. Taleren troede, man gjorde klogest i at vedtage Budgettet, som det foreligger; i Fjor var der forskellige store Overskridelser, og det skulde ikke gerne fortsættes.

J. Chr. Møller havde ikke nægtet, at Skoler og Hospitaler var Aktiver, men de gav ikke Indtægt og kunde ikke sammenlignes med Aktiver som Kommunens Værker. Taleren havde ikke mere Ansvar for Budgettet i 1917-18 end andre, for det konservative Parti var ikke Flertal i Byraadet; der var 9 Medlemmer mod 9 Socialdemokrater samt 1 Radikal. Det var tilmed i Krigstiden, hvor ingen var i Stand til at lægge et Budget, der kunde holde, saa der var ikke Spor af Grund til at bebrejde Taleren noget i den Henseende.

Borgmesteren svarede, at Fabrikant Møller var Formand for Belysningsudvalget, og Taleren havde Direktør Neergaard at holde sig til angaaende Fabrikant Møllers Kendskab til dette Forhold.

J. R. Fanger bemærkede, at da Kommunen overtog Landevejene, var der næppe nogen Motorskat. Taleren havde ikke noget imod, at en Del af Skatten anvendes til Landevejene, men Afdraget kunde nok gaa lidt langsommere, saa der ogsaa blev noget til de indre Gader.

H. P. Christensen bekræftede, at der det nævnte Aar var et stort Underskud ved Belysningsvæsenet, og det stammede i nogen Grad fra, at der førtes en skarp Krig indenfor Kulbranchen. Dette Underskud blev efterhaanden indtjent, da det nuværende Flertal kom til, saa det var der ingen Grund til at takke d'Hrr. for.

Borgmesteren sluttede hermed 1. Behandling og meddelte, at eventuelle Ændringsforslag til Budgettet maatte indleveres inden førstkommande Torsdag Middag. Naar Budgettet i

Aar var forelagt tidligere end ellers, skyldtes det en Anmodning fra Ministeriet derom.

Overgik til 2. Behandling.

Uddrag fra byrådsmødet den 13. marts 1930 - side 2

[Til første side](#)

[Klik her for at åbne den oprindelige kilde](#)

(J. Nr. 425-1929)

Forslag til Overslag over Kommunens Indtægter og Udgifter i 1930-31.

- 2. Behandling.

Fra Budgetudvalget forelaa følgende Ændringsforslag:

Ad Indtægtskonto III.

- a. Forslag om, at Konto Nr. 236, Bidrag til Opførelse af en ny Administrationsbygning, nedsættes med 25000 Kr. til 25000 Kr.
- b. Forslag om, at Konto Nr. 237, Henlæggelse til en Fornyelsesfond, nedsættes med 92216 Kr. 20 Øre til 207783 Kr. 80 Øre.
- c. Forslag om, at Konto Nr. 249, Tilskud til Kæmnerkassen, forhøjes til 553297 Kr. 19 Øre, nemlig fra 5 % til 6 % af Værkets Værdi.
- d. Forslag om, at Konto Nr. 344, Henlæggelse til en Fornyelsesfond, nedsættes med 52413 Kr. 42 Øre til 97586 Kr. 58 Øre.
- e. Forslag om, at Konto Nr. 353, Tilskud til Kæmnerkassen, forhøjes til 314480 Kr. 49 Øre, nemlig fra 5 % til 6 % af Værkets Værdi.

Ad Indtægtskonto XI.

- a. Forslag om, at Konto Nr. 577, Skat af Aktieselskaber, forhøjes med 50000 Kr. til 195000 Kr.
- b. Forslag om, at Konto Nr. 579, forventet Tilgang i Regnskabsaarets Løb, forhøjes med 50000 Kr. til 175000 Kr.
- c. Forslag om, at Konto Nr. 581, Afgang paa Grund af Dødsfald m. v., nedsættes med 50000 Kr. til 450000 Kr.

Ad Udgiftskonto III.

Forslag om, at 100000 Kr. af de under Konto Nr. 866, Tilskud til Kommunens Hjelpekasse, opførte 700000 Kr. beror paa Byraadets nærmere Bevilling.

Menighedsudgifter.

Forslag om, at Konto Nr. 1718, Kirkeskat, forhøjes med 19022 Kr. til 161022 Kr.

Borgmesteren forelagde Ændringsforslagene, som der var opnaaet Enighed om i Budgetudvalget. Forhøjelsen af Kirkeskatten skyldtes en Meddelelse fra Ministeriet om, hvor meget der skål paalignes i Aarhus, og denne Merudgift maatte derfor optages paa Budgettet.

Ændringsforslagene vedtoges.

Med ovennævnte Ændringer vedtoges Budgettet, som blev gennemgaaet Punkt for Punkt, i den Skikkelse, hvori det i Udkast forelaa fra Budgetudvalget, og det Beløb, der efter Hovedligningen vil være at ligne paa Formue og Lejlighed, kommer derefter til at udgøre 6400175 Kr. 84 Øre.

Det vedtoges for 1930-31 at fastsætte den i § 2 C i "Vedtægt for Ligning af personlig Kommuneskat i Aarhus Købstadkommune" ommeldte Procentdel, der vil være at lægge til det Beløb, som skal udskrives efter Formue og Lejlighed, til 5 %.

